

mihael

KAPELANIJA SV. MIHAELA ARKANĐELA MUP - SJEDIŠTE I RAVNATELJSTVO POLICIJE

TRINAESTA NEDJELJA KROZ GODINU
ZA TOBOM ĆU KAMO
GOD TI POŠAO

LIPANJ - SRPANJ

**TRINAESTA NEDJELJA KROZ
GODINU**
Ned 26. Ivan i Pavao, Virgilije

Pon. 27. Ćiril Aleksandrijski, Ladislav

Uto. 28. Irenej, Vilim

Sri. 29. **SVETI PETAR I PAVAO**

Čet. 30. Rimski prvomučenici, Marcijan,
Teobald

Pet. 1. Aron, Predrag, Teodorik, Oliver, Stela

Sub. 2. Oton, Višnja, Ostoja

Naslovnica
Slika preuzeta s:
<http://www.hilp.hr>

MEDITACIJA

Antipatija

3

SLUŽBA RIJEČI

XIII. NEDJELJA KROZ GODINU

ČITANJA

Za tobom ću kamo god ti pošao.

4

HOMILIJA

Vjera na putu - ići s Kristom

8

SLUŽBA RIJEČI

SVETI PETAR I PAVAO

ČITANJA

Ti si Petar-Stijena!

10

HOMILIJA

A vi, što vi kažete tko sam ja?

14

KATEHEZA

Tko je bio sveti Petar apostol?

16

Kako je sveti Petar došao u Rim

18

Tko je bio sveti Pavao

20

Pavlove nevolje

22

Pavlovi kilometri

26

Gdje je apostol Pavao doživio
brodolom, na Malti ili Mljetu?

28

Mali vjeronaučni leksikon

31

NAŠI POKOJNI

32

mihael

202022.

Listić Policijske kapelanije sv. Mihaela Arkandela MUP - sjedište i Ravnateljstvo policije,
Godište XVI. (2022.), broj 20 (527); TRINAESTA NEDJELJA KROZ GODINU, 12. lipnja 2022.

Kontakt:

vlč. Željko Rakošec, policijski kapelan, tel.: 22 712, 85 682; e-mail: zrakosec@mup.hr

Vinko Bakula, pomoćnik kapelana, tel.: 88 853, 82 805; e-mail: vbakula@mup.hr

Franjo

Za tobom ću kamo god ti pošao

Ja lutam ovom divnom zemljom
Il kiša pada il sunce sja...
Ja uvijek dobre sam volje,
Uvijek radosno pjevam,
U mom srcu tuga neće naći stan.

Ja znam da ne nebu dobrog Oca imam.
On brine o meni svaki dan!
Ona daje sve što mi treba,
On me s ljubavlju gleda,
Svoje brige nikad ja ne nosim sam.

Ja lutam presretan ovom divnom zemljom
Za novac ne pitam nikada.
A kad sam gladan i žedan
Il kad odjeće nemam:
Uvijek znaadem da će sve mi dati On.

Jer je rekao: -Pogledajte ptice!
Nijedno proljeće ne siju.
A ipak žive na stablima zelenim
I livadama cijeli Božji dan.

Prvo čitanje: 1Kr 19,16b.19-21

Elizej ustade i pođe za Ilijom.

Čitanje Prve knjige o Kraljevima

U one dane: Reče Gospodin Iliji:
„Pomaži Elizeja, sina Šafatova, iz Abel Mehole, za proroka namjesto sebe.“

Ilija ode odanle i nađe Elizeja, sina Šafatova, gdje ore: pred njim dvanaest jarmova, sâm bijaše kod dvanaestoga. Ilija priđe k njemu i baci na nj svoj plašt. On ostavi volove, potrča za Ilijom i reče:

„Dopusti mi da zagrlim svoga oca i majku pa ću poći za tobom.“

Ilija mu odgovori:

„Idi, vrati se; ja sam svoje učinio.“

On ode, uze jaram volova i žrtvova ih. Volujskim jarmom skuha meso i dade ga ljudima da jedu. Zatim ustade i pođe za Ilijom da ga posluži.

Riječ Gospodnja

Prorok Ilija koji se u Izraelu borio za vjeru u jedinoga Boga pošao je na brdo Horeb kako bi obnovio iskustvo susreta s Bogom na onom istom mjestu gdje je Mojsije od Boga primio Savez. U trenutku kad Bog ondje prolazi kraj njega u „šaptu laganog i blagog lahora“, Ilija mu prenosi svoju tjeskobu: „Revnovao sam veoma gorljivo za Gospodina nad vojskama, jer su sinovi Izraelovi napustili tvoj Savez, srušili tvoje žrtvenike i mačem poubijali tvoje proroke.“

Nedjeljni odlomak izravni je odgovor na tu Ilijinu tjeskobu. Bog mu određuje da se vrati u damašćansku pustinju te da pomaže Hazaela za aramskoga kralja, a Jehua za izraelskoga kralja, no ponajprije mu zapovijeda da pomaže Elizeja za proroka namjesto sebe. Ilija izvršava Božji nalog te naišavši na Elizeja dok je orao, „baci na nj svoj plašt“. U to je doba svatko imao samo jedan plašt, pa je plašt bio osobni znak čovjeka, gotovo kao da je označavao samu osobu. Usto, Ilijin je plašt imao posebna svojstva tako da se prorok njime služio da bi izveo i neka čudesna djela. Pred kraj svoga života Ilija će tim plaštem udariti o vode Jordana koje će se razdvojiti te će Ilija i Elizej prijeći po suhu, čime se ponavlja čudo prelaska preko Crvenoga mora i prelaska izraelskoga naroda preko Jordana u doba Jošue. Na kraju će Elizej naslijediti taj plašt i njime činiti jednaka čuda. Bit će to znak da na njemu počiva Božja naklonost baš kao što je počivala i na Iliji. U prvi mah Elizej nije spreman prihvatiti Božji poziv, nego se želi prvo oprostiti od svojih roditelja, no Ilijin odgovor jasno izriče da pri Božjem pozivu ne može biti odgađanja. Čovjek mora uvijek biti pripravan krenuti onamo kamo ga Bog šalje. Čuvši Ilijin odgovor, Elizej prekida svoj dotadašnji život, što je označeno žrtvenim obredom. Početak novoga pothvata, novoga života, a posebice kretanje za Božjim pozivom mora u svom korijenu imati molitvu i žrtveno predanje Bogu. Uz Iliju, Elizej će biti najutjecajniji među prvim prorocima u izraelskom narodu.

Otpjevni psalam: Ps 16,1-2a.5.7-11

Ti si, Gospodine, baština moja!

Čuvaj me, Bože, jer se tebi utječem.
Gospodinu rekoh:
„Ti si moj gospodar!“
Gospodin mi je baština i čaša:
ti u ruci držiš moju sudbinu.

Blagoslivljam Gospodina koji me svjetuje
te me i noću srce opominje.
Gospodin mi je svagda pred očima
jer mi je zdesna da ne posrnem.

Stog mi se raduje srce i kliče duša,
pa i tijelo mi spokojno počiva.
Jer mi nećeš ostavit dušu u podzemlju
ni dati da pravednik tvoj truleži ugleda.

Pokazat ćeš mi stazu života,
puninu radosti lica svoga,
sebi zdesna blaženstvo vječno.

Psalam predstavlja pjesmu pouzdanja u Boga. Pobožnik je siguran u to daje njegov usud najbolji moguć jer je Gospodin uz njega, osjeća se nepokolebljivim. Psalmist se obraća Bogu kao svome utočištu. Bog mu je jedina pomoć i utjeha i siguran je da ga on ni nakon ovozemnog života neće napustiti: „Nećeš mi ostaviti dušu u Podzemlju“ (r. 10a). Psalmist zna da će hodeći „stazom života“ na koncu doći i u nebesku slavu, Bogu zdesna, čime se želi označiti slavno stanje nakon smrti u Božjoj blizini.

Drugo čitanje: Gal 5, 1.13-18

Na slobodu ste pozvani!

Čitanje Poslanice svetoga Pavla apostola Galaćanima

Braćo:
Za slobodu nas Krist oslobodi!
Držite se dakle i ne dajte se ponovno u
jaram ropstva!

Doista vi ste, braćo, na slobodu
pozvani! Samo neka ta sloboda ne bude
izlikom tijelu, nego - ljubavlju služite jedni
drugima. Ta sav je Zakon ispunjen u
jednoj jedinoj riječi, u ovoj: Ljubi bližnjega
svoga kao sebe samoga! Ako li pak jedni
druge grizete i glođete, pazite da jedni
druge ne proždrete.

Hoću reći: po Duhu živite pa nećete
ugađati požudi tijela! Jer tijelo žudi protiv
Duha, a Duh protiv tijela. Doista, to se
jedno drugomu protivi da ne činite što

hoćete. Ali ako vas Duh vodi, niste pod
Zakonom.

Riječ Gospodnja

Poslanica Galaćanima mogla bi se nazvati i poslanicom slobode. Nedjeljnim odlomkom ulazi se u srce njezina govora o slobodi. Pavao piše Galaćanima koji su se povodili za onim strujama u židovskom kršćanstvu koje su držale da je obrezanje i obdržavanje židovskoga zakona potrebno za postizanje spasenja. Pavao je na to gledao kao na povratak u ropstvo zakonu i grijehu jer je bila riječ o jasnom odbacivanju milosti Božje primljene u Kristu. Toliko je opasnim vidio to lutanje da nije prezao ni od izravna napada na vođe takvoga nauka. U retku što ga liturgija ispušta sasvim jasno dolazi do izražaja Pavlova gorljivost, ali i njegov temperament i njegov duh. Za one koji promiču potrebu obrezanja Pavao nema drugih riječi doli sarkazma: „Uškopili se oni koji vas podbunjuju!“ Pavlu je općenito neshvatljivo takvo naglašavanje izvanjskoga, čime ljudi počinju robovati obredima i znakovima. On, naprotiv, opominje Galaćane: „Doista vi ste, braćo, na slobodu pozvani!“ Ipak, ta sloboda nije anarhija. Ona ima svoju vodilju, ono što je uređuje, a to je ljubav. Kršćani su pozvani da „ljubavlju služe jedni drugima“. Time preuzima dio evanđeoske zapovijedi ljubavi prema Bogu i prema bližnjemu. U Poslanici Rimljanima to će Pavao još jasnije naglasiti: „Punina Zakona jest ljubav.“ Zakon nije dakle svrha samomu sebi, on ne može spasiti, pa ne može biti ni počelo kršćanskoga života. U životu kršćanina važna je njegova motivacija, a motivacija mora biti ljubav. Tu ljubav rađa Duh te upravlja postupke i odluke. Tko dopušta da ga Duh vodi, nije pod Zakonom, a ako nije pod Zakonom, onda je pod milošću.

Evandjelje: Lk 9, 51-62

**Isus krenu sa svom odlučnošću prema Jeruzalemu.
Za tobom ću kamo god ti pošao.**

Čitanje svetog Evandjelja po Luki

Kad su se navršili dani da bude uznesen, krenu Isus sa svom odlučnošću prema Jeruzalemu. I posla glasnike pred sobom. Oni odoše i uđoše u neko samarijansko selo da mu priprave mjesto. No ondje ga ne primiše jer je bio na putu u Jeruzalem. Kada to vidješe učenici Jakov i Ivan, rekoše:

„Gospodine, hoćeš li da kažemo neka oganj siđe s neba i uništi ih?“

No on se okrenu i prekori ih. I odoše u drugo selo.

Dok su išli putom, reče mu netko:

„Za tobom ću kamo god ti pošao.“

Reče mu Isus:

„Lisice imaju jazbine, ptice nebeske gnijezda, a Sin Čovječji nema gdje bi

glavu naslonio.“

Drugomu nekom reče:

„Pođi za mnom!“

A on će mu:

„Dopusti mi da prije odem i pokopam oca.“

Reče mu:

„Pusti neka mrtvi pokapaju svoje mrtve, a ti idi i navješćuj kraljevstvo Božje.“

I neki drugi reče:

„Za tobom ću, Gospodine, ali dopusti mi da se prije oprostim sa svojim ukućanima.“

Reče mu Isus:

„Nitko tko stavi ruku na plug pa se obazire natrag nije prikladan za kraljevstvo Božje.“

Riječ Gospodnja

Evandelist Luka jasno naznačuje da Isus kreće prema Jeruzalemu. Od ovoga je trenutka jasno da su se „navršili dani da bude uznesen“, a Isus to putovanje poduzima „sa svom odlučnošću“, premda zna što ga ondje čeka. Od toga trenutka pa do svoga mesijanskoga ulaska u Jeruzalem on će sa svojim učenicima biti „na putu“, što će biti slika života Crkve. Kasnije će u Djelima apostolskim Luka Crkvi dati naziv „Put“. U evandjelju se od sada često ponavlja, gotovo kao refren, izraz: „dok su išli putom“, a Isus poučava dvanaestoricu što znači biti na putu, kako Crkva treba živjeti. Već u susretu sa Samarijancima, koji ih nisu htjeli primiti, Isus poučava kako se valja odnositi prema drugačijima, prema onima koji misle ili vjeruju drugačije. Poučava ih i koji su zahtjevi apostolskoga poziva, odnosno koje su posljedice odluke da se krene za Isusom. U prvom slučaju netko se sam nudi Isusu da će za njim ići „kamo god on pošao“. Isusov odgovor upućuje na to da krenuti za njim znači odreći se sigurnosti na ovom svijetu. U drugom slučaju Isus je taj koji ima inicijativu i poziva čovjeka da ga slijedi, no ovaj traži izgovor i želi prvo pokopati otca. Isusov odgovor ne protivi se brizi za bližnje, nego upućuje na to koji su prioriteti. Mrtvi koji moraju pokapati svoje mrtve nisu oni tijelom mrtvi, nego duhom mrtvi. Sljedbenik Isusov treba biti okrenut životu i kraljevstvu Božjemu. U trećem slučaju netko opet želi slijediti Isusa, ali poput Elizeja želi se oprostiti sa svojim. Isus traži potpuno i bezuvjetno predanje za kraljevstvo Božje.

Vjera na putu - ići s Kristom

Nad Isusovim životom stoji Božji plan. Izvršenje tog plana brzo se približava. Posljednje u tom planu nije ni djelovanje, ni smrt, ni uskrsnuće, nego njegov uzlazak na nebo. Uzašašćem je zapravo izvršeno i zaokruženo njegovo djelo. Isus usmjerava odlučno svoje korake prema Jeruzalemu. On zna da Jeruzalem znači najprije njegovu muku, smrt i propast, a tek onda pobjedu i uspon. U potpunosti je poslušnosti podložan Očevu planu, gotovo matematičkom sigurnošću, kod njega se ne može opaziti ni najmanjeg znaka nutarnjeg protivljenja, prigovora, nema tu nikakvog sentimentalnog, oproštajnog prizora, nikakvog bolnog ogledavanja unatrag, nikakvog teškog otkidanja od svojih.

Slijediti takvog Krista nije baš lako. Mnogima je, pogotovo danas, kršćanstvo postalo moda, kao nešto poželjno da bi se moglo biti moralno-politički podoban, ali Evanđelje je, kao što vidimo na primjeru ove trojice, zahtjevno.

Prvi, izgleda, zna o čemu se radi, njegova je spremnost bezuvjetna, spremnost slijediti Isusa u svakoj situaciji. No, on se očito predaje iluzijama; Isusov je odgovor trijezan. Zavjetrine ne postoje u nasljedovanju Krista. On je stalno na putu. Tko njega slijedi, ne ostaje nikad na jednom mjestu, nikada se ne može udobno smjestiti, njegov je dom na drugom svijetu, a njegova zavjetrina isključivo u Bogu, ne može se poput lisice sakriti u jamu povučenosti, ne može se poput ptice smjestiti u nekom pahuljastom, toplom gnijezdu, jer uvijek pušu ledeni vjetrovi kroz granje njegova života i nemirno lome grančice koje je savio za sebe, a ne za druge.

Drugi se ne odlučuje sam, nego ga zove Isus. Tu se ne radi samo o ukupu oca, nego drži da je za neko vrijeme potreban obitelji i tada će biti spreman. Pa to, rekli bismo, zvuči potpuno kršćanski. Dužan sam pomoći roditeljima. No, o Božje pravo i njegov zov, lomi se svako ljudsko pravo. Njegov poziv zahtijeva bezuvjetnu spremnost, ljudske su veze u nasljedovanju Krista opterećenje, treba se boriti, ne za mali svijet obitelji, nego za veliki svijet Božjeg kraljevstva. Tko stupa u službu Boga, ne smije dopustiti da ga ljudi zadrže.

Treći je oprezniji. On odmah postavlja uvjet. On je pripravan, ali ne još sada. Isusov je odgovor neumoljiv. Tko se obazire natrag, uvažava krive obzire. Pogled u našoj vjeri treba biti usmjeren na Krista i na put koji treba proći. Ljepljivost, navezanost onemogućuje nasljedovanje Krista. Tko živi od prošlosti, od divnih sjećanja, na starim lovorikama i "uspjesima" svoje vjere, tome se teško upustiti u nove avanture s Kristom.

Po sakramentima je Bog na svakog kršćanina stavio ruku, postali smo Njegovi. Ta nas ruka često smeta u našim, odviše ljudskim planovima, često nam je ta ruka teška, kao da nas zarobljava, a željeli

bismo biti slobodni. No, iskusili smo tu "slobodu" (biti što dalje od Boga!) i molili Boga da nas oslobodi od grijeha i lutanja. Mjera u kojoj se trudimo biti vjerni, živjeti kršćanskim (sakramentalnim) životom jest i mjera naše radosti i mira, usprkos svakodnevnih križeva.

Stjepan Harjač

Anto Mamuša, *Isus šalje učenike*, <http://kblj.hr/>

Prvo čitanje: Dj 12, 1-11

Sad uistinu znam da me Gospodin izbavio iz Herodove ruke.

Čitanje Djela apostolskih

U one dane: Uze Herod zlostavljati neke od Crkve. Mačem pogubi Jakova, brata Ivanova. Kad vidje da je to drago Židovima, uhvati i Petra (bijahu upravo Dani beskrvnih kruhova). Uhti ga, baci u tamnicu i dade da ga čuvaju četiri četverostraže vojničke, nakan izvesti ga nakon Pashe pred narod. Petra su dakle čuvali u tamnici, a Crkva se svesrdno moljaše Bogu za njega.

One noći kad ga je Herod kanio privesti, spavao je Petar između dva vojnika, okovan dvojim verigama, a stražari pred vratima čuvahu stražu. Kad eto: pojavi se anđeo Gospodnji te svjetlost obasja ćeliju. Anđeo udari Petra u rebra, probudi ga i reče:

„Ustaj brzo!“

I spadoše mu verige s ruku. Anđeo mu reče:

„Opaši se i priveži obuću!“

On učini tako. Onda će mu anđeo: „Zaogrni se i hajde za mnom!“

Petar izađe, pođe za njim, a nije znao da je zbilja što se događa po anđelu: činilo mu se da gleda viđenje. Prošavši prvu stražu, i drugu, dođoše do željeznih vrata koja vode u grad. Ona im se sama otvore te oni izađu, prođu jednu ulicu, a onda anđeo odjednom odstupi od njega. Petar pak, došavši k sebi, reče:

„Sad uistinu znam da je Gospodin poslao anđela svoga i izbavio me iz Herodove ruke i od svega što je očekivao židovski narod.“

Riječ Gospodnja

Prvno čitanje današnje svetkovine preuzeto je iz Novog zavjeta kao u uskršno vrijeme, a događaj koji je opisan u tekstu zbio se nakon Jakovljeve smrti. Ova činjenica nije nevažna. U Djelima apostolskim ovo je posljednji događaj povezan s Petrom i naglašava još jedan čudesni istup povezan s njegovom osobom. Nakon oslobađanja iz tamnice Petar se više ne spominje osim kao jedan od autoriteta na skupu u Jeruzalemu. Herod koji se spominje u izvještaju je Herod Agripa, nećak Heroda Velikog, koji je vladao Judejom i Samarijom od 41. do 44. god., progoneći samo „neke od članova“ kršćanske zajednice.

Liturgijski tekst govori o tome kako je Petar bio oslobođen od smrtne prijetnje koja je dolazila od novog Heroda i „Židova“. Bog posreduje za njega, na sličan način kako je u uskršnuću oslobodio Krista od smrti koju su mu nametnuli njegovi progonitelji. U sukobu su dvije sile: Herodovi vojnici (četiri straže od po četiri vojnika) i Crkva u molitvi. Riječ je o dvije teme koje su Luki jako drage: Petrovo svjedočanstvo i molitva Crkve. To su ujedno i sastavnice Crkve u svako vrijeme: svjedočanstvo vjere Petrovih nasljednika i neprestana molitva Crkve za njega.

Grčka riječ angelos (onoga koji oslobađa Petra) znači poslanik, ali nije samo on u ulozi, već čitavo Božje posredovanje. Luka naglašava nadnaravni karakter ovih okolnosti više nego ljudsko razumijevanje istih. Autorova namjera je jasna: on želi reći da onaj koji je Isusa uskrisio od mrtvih uvijek djeluje u svojoj Crkvi, na poseban način među apostolima, od kojih je prvi Petar.

Otpjevni psalam: Ps 34, 2-9

Anđeo Gospodnji izbavlja štovatelje Božje.

Blagoslivljat ću Gospodina
u svako doba,
njegova će mi hvala biti svagda na ustima!
Nek se Gospodinom duša moja hvali,
nek čuju ponizni i nek se raduju!

Veličajte sa mnom Gospodina,
uzvisujmo ime njegovo zajedno!
Tražio sam Gospodina i on me usliša,
izbavi me od straha svakoga.

U njega gledajte i razveselite se
da se ne postide lica vaša.
Eto, jadnik vapi, i Gospodin ga čuje,
izbavlja ga iz svih tjeskoba.

Anđeo Gospodnji tabor podiže
oko njegovih štovalaca da ih spasi.
Kušajte i vidite kako je dobar Gospodin:
blago čovjeku koji se njemu utječe!

***P**salam, odnosno blagoslov, pripisuje se duhovnosti „Jahvinih siromaha“, onih koji svoje utočište pronalaze samo u Bogu, prkoseći nepravdama čistom vjerom. Predanje Bogu, poučava psalam, je izvor radosti i mira. Zadivljuje slika iz r. 6: „U njega gledajte i razveselite se, da se ne postide lica vaša“, što bi se doslovnije moglo izreći: „Njega promatrajte i bit ćete prosvijetljeni, vaša lica više neće biti zatamnjena“ (usp. 2 Kor 3,18). Siromah koji je obasjan Božjim svjetlom i pod obranom svog anđela čuvara, osjeća kako je Bog prisutan u njegovu domu: „On tabor podiže oko svojih štovalaca“.*

Drugo čitanje: 2Tim 4, 6-8.17-18

Čeka me vijenac pravednosti.

Čitanje Druge poslanice sv. Pavla apostola Timoteju

Predragi!
Ja se već prinosim za žrtvu ljevanicu, prispjelo je vrijeme moga odlaska. Dobar sam boj bio, trku završio, vjeru sačuvao. Stoga, pripravljen mi je vijenac pravednosti kojim će mi u onaj Dan uzvratiti Gospodin, pravedni sudac; ne samo meni, nego i svima koji s ljubavlju čekaju njegov pojavak.

Gospodin je stajao uza me, on me krijepio da se po meni potpuno razglasi Poruka te je čuju svi narodi; i izbavljen

sam iz usta lavljih. Izbavit će me Gospodin od svakoga zla djela i spasiti za svoje nebesko kraljevstvo. Njemu slava u vijeke vjekova! Amen!

Riječ Gospodnja

Ovaj dio Druge poslanice Timoteju svojevrsna je Pavlova oporuka. Apostol Pavao predosjeća svoje skoro mučeništvo i zamišlja ga kao žrtvu. Svjestan je toga da će uskoro umrijeti i predstavlja se kao žrtva. Da bi ukazao na otajstvo svoje smrti Pavao koristi dvije slike koje je već spomenuo u svojim poslanicama, točnije u onoj zajednici u Filipima. Prva slika je žrtve „ljevanice“. Kao što su se nad žrtve ljevanice izlijevali ulje, voda ili vino, tako će i Pavlova krv biti prolivena nad žrtvom njegova mučeništva. Druga slika je ona „odlaska“. Grčki termin analio označava vojnike koji slažu šatore prije raspremanja kampa ili lađu koja podiže svoja jedra prije polaska. Tako se i Pavao sprema uputiti prema luci koja se nalazi na nebesima.

U blizini neposredne smrti, Pavao izriče svoj pobjedonosni himan. Kao pobjednik i trkač koji je došao do cilja, apostol izriče svoje svjedočanstvo o proteklih tridesetak godina apostolskog rada. „Dobar sam boj bio“ za Isusa Krista; „trku završio“ i izvršio svoje poslanje; „vjeru sačuvao“ i vjernost u Isusa, ili kako bi se moglo reći da je uvijek ostao vjeran svome poslanju. „Vijenac pravednosti“ je znak zasluge sličan pobjedničkoj kruni nakon atletske trke. Sve ove atletske (sportske) metafore nalaze se i u drugim Pavlovim poslanicama, a povezuju se s vjernošću poslanja ili same vjere. Dan o kojemu Pavao govori nije predmet straha, nego radosti. Čak i ako će u taj Dan biti svršetak svijeta, tog će se dana uspostaviti novo Kristovo kraljevstvo. Pavlova trka (i bitka) trebaju postati i trka svih onih koji vjeruju i svjedoče. U posljednjem dijelu teksta Pavao govori o tome kako je uz njega uvijek stajao Gospodin, posebice u trenutku osude. U ono vrijeme Rim je bio središte svijeta i Isus je stoga želio da apostol naroda dokonča ondje svoje poslanje. Tako je Pavao bio u mogućnosti do kraja svoga života naviještati evanđelje, čak i u trenutku osude. Moguće je da je za vrijeme suđenja među sudcima bio i Neron, koji je u grčkom nazivan „lavom“? Pavao je na prvom suđenju u Rimu bio „oslobođen iz lavljih usta“, odnosno od smrtne kazne. Ovo je tipična biblijska slika koju se može često pronaći u psalmima.

Evandjelje: Mt 16, 13-19

Ti si Petar-Stijena! Tebi ću dati ključeve kraljevstva nebeskoga.

Čitanje svetog Evandjelja po Mateju

U ono vrijeme:
Dođe Isus u krajeve Cezareje
Filipove i upita učenike:

„Što govore ljudi, tko je Sin Čovječji?“

Oni rekoše:

„Jedni da je Ivan Krstitelj; drugi da je Ilija; treći opet da je Jeremija ili koji od proroka.“

Kaže im:

„A vi, što vi kažete, tko sam ja?“

Šimun Petar prihvati i reče:

„Ti si Krist-Pomazanik, Sin Boga živoga.“

Nato Isus reče njemu:

„Blago tebi, Šimune, sine Jonin, jer ti to ne objavi tijelo i krv, nego Otac moj, koji je na nebesima. A ja tebi kažem: Ti si Petar-Stijena i na toj stijeni sagradit ću Crkvu svoju i vrata paklena neće je nadvladati. Tebi ću dati ključeve kraljevstva nebeskoga, pa što god svežeš na zemlji, bit će svezano na nebesima; a što god odriješiš na zemlji, bit će odriješeno na nebesima.“

Riječ Gospodnja

Prvi problem koji predstavlja današnje evandjelje je u Isusovom pitanju „Tko sam ja?“. Ovo je pitanje koje Isus postavlja kako bi saznao točne reakcije koje su ljudi imali pred otajstvom njegove osobe. Narod u Isusu prepoznaje proroka, Božjeg poslanika. Narodno mišljenje o njemu spremno je prepoznati sliku starozavjetnog proroka. Ovdje postoji opasnost da ako su previše zaokupljeni čuđenjem (kao onda narod pred Ilijom), ne mogu lako prepoznati Isusovu osobu. Dolazi zatim Petar kao glasnik svih učenika. Za njega Isus nije neki od proroka, već Prorok, Božji poslanik, Mesija. I Matej, jedini među evanđelistima proširuje Petrovu izjavu: „Sin Boga živoga“, dakle, Isus ima poseban odnos s Ocem.

Još jedna karakteristika Matejeva evanđelja je način na koji govori o Petrovom primatu. „Sin Božji“ obraća se „sinu Joninom“. Petrova ispovijest nije puki ljudski čin („tijelo i krv“), već ovisna o vjeri i obavijena milošću „Oca koji je na nebesima“ (usp. Iv 1,13).

Šimuna, koji se zove Petar, Isus postavlja glavom, što mu i ponavlja prije muke, a potvrđuje nakon uskrsnuća. Petar je među Dvanesticom na posebnom mjestu. Unatoč njegovoj malovjernosti i neshvaćanju Mesije patnika, njegovoj slabosti u Getsemanskom vrtu i trostrukom odricanju od Isusa, Petar je uvijek predstavljen kao glasnik ostalih učenika, kao i u današnjem Evandjelju. Petar je prvi pozvani učenik, njegovo je ime prvo na listi Dvanaestorice, a na poseban način u današnjem Evandjelju biva potvrđen njegov značaj ne samo činjenično, već i stvarno. Isus govori kako ga želi postaviti „temeljem“ svoje Crkve za sva vremena. Isus mu ujedno i obećava kako „ni vrata paklena neće nadvladati“ Crkvu. Ovo je dobro potvrđeno u današnjem prvom čitanju i u Pavlovoj odvažnosti. Isusovo uskrsnuće potvrđuje i daje potpuno značenje riječima koje je Isus uputio Petru. Riječ je o obećanju koje nema ulogu smirivanja sugovornika, nego je usmjereno prema pobjedi.

A vi, što vi kažete tko sam ja?

Pitanje koje je u današnjem evanđelju Isus postavio svojim učenicima aktualno je još i danas. Premda su od trenutka kad je postavljeno mnogi odgovarali na njega, još uvijek nije do kraja odgovoreno.

Petar i Pavao, zajedno sa svim drugim apostolima i svojim nasljednicima, propovijedanjem i pisanom riječju daju odgovor na Isusovo pitanje. Toliki mučenici tijekom povijesti su svojim prihvaćanjem smrti posvjedočili svoj odgovor. Teolozi su tijekom povijesti, razumom, vjerom i srcem, doumljivali prihvatljive i općevažeće definicije. Toliki sveci i svetice, oni znani i još više onih neznanih, načinom života su pokazivali svoj odgovor na Isusovo pitanje... Ipak, pitanje nije do kraja odgovoreno. Nije se još čuo naš odgovor. Svatko je od nas pozvan dati odgovor na pitanje „Tko je Isus za mene? Koje mjesto Isus zauzima u mom životu?“

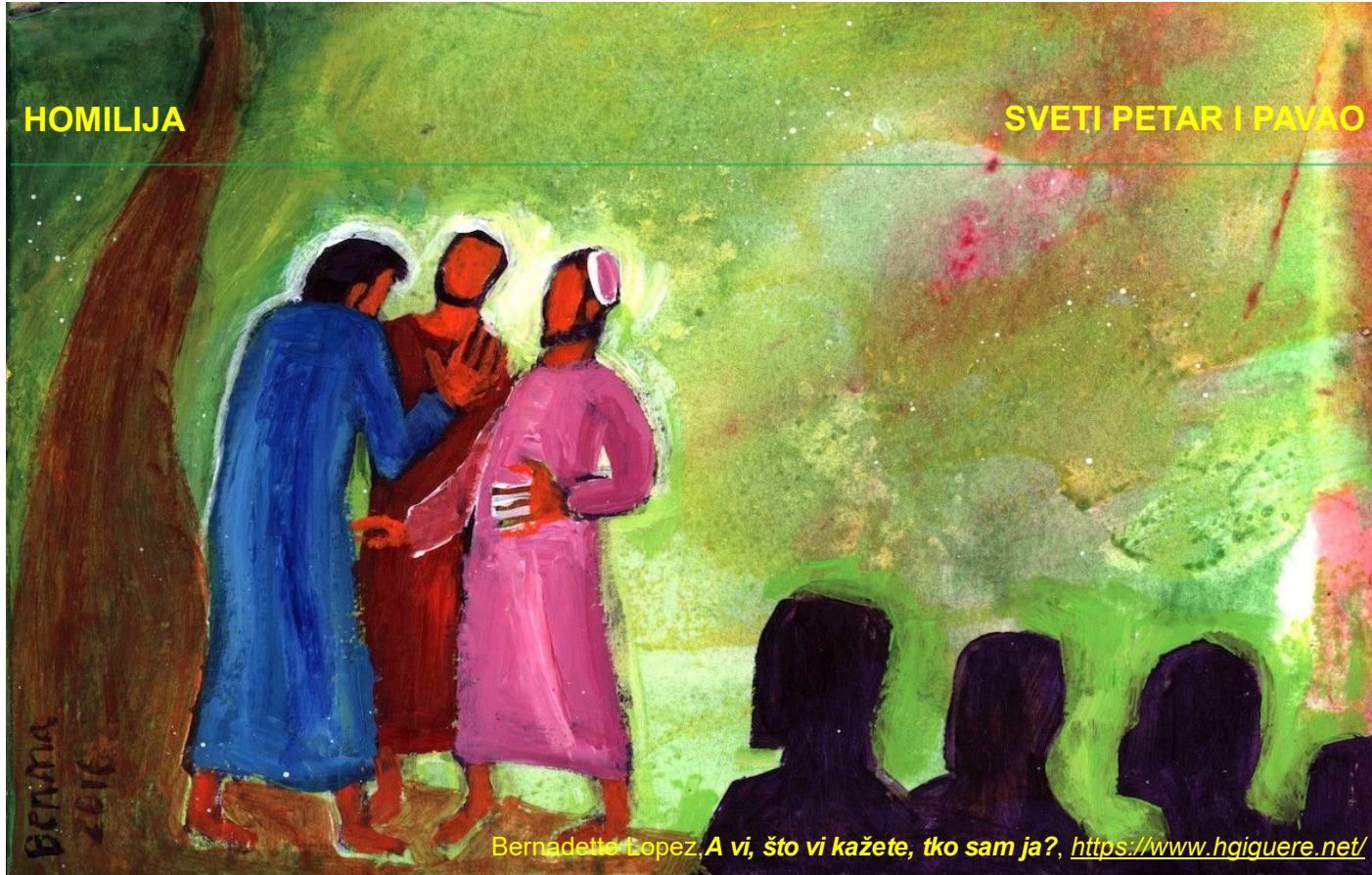
Što govore ljudi?

I na drugo Isusovo pitanje se još uvijek odgovara. Još uvijek, kao i tijekom cijele povijesti, postoje oni koji žele protumačiti Isusa i koji o njemu govore na ovakav ili onakav način. Da bismo donijeli sud o Isusu i dali odgovor o svojem viđenju Isusa, potrebno je znati i ono što se o Isusu govori. Ali puno važnije je slušati svoje srce i vidjeti na koji načinje u njega primljen Isus.

Ti si Krist

Petar, u ime svih apostola, izriče osnovnu istinu naše vjere o Isusu. Isus je Krist. Vjerujemo da je Isus - Krist.

Danas, dvije tisuće godina nakon Petrovog odgovora, postalo je naravno Isusa nazivati Kristom, Mesijom, Pomaznikom. Danas nitko nije impresioniran izjavom da je Isus iz Nazareta Krist. Petar pak radi svojeg odgovora dobiva blagoslov jer je otvoren poticaju Duha Svetoga. Zato se je potrebno vratiti u prostor i vrijeme kako bismo mogli ispravnije shvatiti veličinu odgovora i osnovnu istinu kršćanske vjere. Vjere da je Isus iz Nazareta obećani Mesija, Krist.

Bernadette Lopez, *A vi, što vi kažete, tko sam ja?*, <https://www.hgiguere.net/>

Židovi Isusova vremena su, vjerni Božjem obećanju, očekivali Mesiju, Krista, koji će obnoviti Davidovo kraljevstvo i koji će biti vrhovni kralj, prorok i svećenik. Vidjevši djela koja čini, Židovi su i za Ivana Preteču pomislili da je Krist, ali on zaniječe i navijesti da je Krist Isus iz Nazareta. Isus izabranu dvanaesticu, nakon što su čuli njegove riječi i vidjeli njegova djela, pita što oni misle tko je on. Petar svjedoči da vjeruju da je Krist. Ne veličanstveni vlastodržac, nego poniženi, najmanji od ljudi, prorok ljubavi koji je došao umrijeti za paloga grešnog čovjeka. Upravo zato jer nije odgovarao predodžbi o Kristu koji ima doći, Isus je osuđen na smrt. Ne zbog iskaza lažnih svjedoka, nego nakon potvrdnoga odgovora na izravan velikosvećenički upit je li on Krist.

Čime zaključuje Petar svoj govor na Duhove? Konstatacijom da je Isus iz Nazareta - Krist. To je najbitnije.

Što je Pavao učinio nakon obraćenja? Piše u Djelima apostolskim da je stao po sinagogama propovijedati Isusa dokazujući da je Krist.

Zašto je Ivan apostol i evanđelist napisao svoje Evanđelje? Na kraju spominje da nije napisao sve što je Isus

rekao ili učinio, nego samo dio. A ono što je napisao, piše tamo, „zapisano je da vjerujete: Isus je - Krist“. Dakle, razlog radi kojega se Ivan dao na pisanje Evanđelja je želja da povjerujemo da je Isus Krist i da vjerujući imamo život u imenu njegovu.

Krist nije, kao što neki misle, prezime Isusa iz Nazareta. Krist je naziv za ono što je Isus, za ono tko je Isus. Isus je Krist. To je osnovna istina naše vjere. Isus je Krist. I mučno je što danas ljudi ne razmišljajući govore riječi Isus Krist i pritom ne osjećaju istodobno i zahvalnost i strahopoštovanje pred tom činjenicom.

Potrebno je stoga posvijestiti jednom zauvijek osnovnu istinu naše vjere o Isusu iz Nazareta i živjeti sukladno onome što ispovijedamo. Razlika između kršćana i svih drugih vjernika, poglavito pripadnika monoteističkih religija, sastoji se u našoj vjeri da Isus iz Nazareta nije samo svet čovjek i veliki prorok, nego da je Krist.

Isus je Krist. On je obećani i poslani Sin Božji. On je naš Gospodin. On je onaj koji nas je smrću na križu oslobodio i po uskrsnuću nam darovao Duha Svetoga. On je onaj koji je s nama u sve dane do svršetka svijeta.

Tko je bio sveti Petar apostol?

Sveti Petar (aramejski: Shemayon Keppa; hebrejski: Shim'on bar Yona; grčki: Πέτρος Petros; latinski: Petrus), poznat i kao Šimun Petar ili samo Šimun. Petrov otac zvao se Ivan (Jona) iz galilejskog gradića Betsaide. Njegov brat Andrija je također bio apostol. Petar je jedan od 12 apostola Isusa Krista, apostolski prvak, vođa ranokršćanske Velike crkve, prvi patrijarh Antiohije, i prvi rimski biskup, papa.

Bio je ribar, vjernik židovske vjere, rodом iz gradića Betsaide, sjeverno od Galilejskog jezera, a živio je u kući u blizini jezera u Kafarnaumu.

Prema evanđeljima, Petra je Isus zapazio dok je lovio ribu i rekao mu: „Pođi za mnom...učinit ću te ribarem ljudi.“ Zvao se Šimun, dok ga Isus nije prozvao Petar, što na grčkom znači Stijena, kako bi označio njegovu vodeću ulogu u Crkvi. To se dogodilo nakon što je Isus upitao apostole: „A vi, što vi kažete, tko sam ja?“, a Petar mu je rekao: „Ti si Krist-Pomazanik, Sin Boga Živoga.“ Petar je

kasnije postao i rimski biskup i prvi papa. Postao je jedan od dvanaest apostola, kao i njegov brat Andrija. Petar je bio i jedan od prvih svjedoka praznoga Isusovog groba nakon uskrsnuća, te jedan od onih kojima se uskrsli Krist najprije ukazao.

Djela apostolska izvješćuju da je Petar bio prisutan kod silaska Duha Svetoga o prvim Duhovima te je počeo držati govore koji su obraćali tisuće ljudi. U toj se knjizi također čita kako je liječio bolesnike, pa su ih ljudi iznosili na trgove da Petrova sjena padne na njih i budu izliječeni.

Zbog svog propovijedanja bio je bačen u tamnicu. Herod Antipa htio ga je drugi dan pogubiti te tako pridobiti narod za sebe, no Petra je anđeo između četiri stražara izveo kroz vrata, odveo do Markove kuće, gdje je prva Crkva cijelu noć molila za njega. Petar je potom otišao iz Jeruzalema i tako se spasio.

Potaknut viđenjem, odlazi u Cezareju rimskom građaninu Korneliju, ulazi u njegovu kuću, makar to po židovskom zakonu nije smio, te mu navješćuje evanđelje. U Djelima apostolskim to je prikazano kao važna prekretnica u kršćanstvu, budući da je tako prvi put ono izašlo izvan židovskoga kruga.

Petar je propovijedao i u Antiohiji, a osobito je važna bila njegova uloga na prvom jeruzalemskom apostoslokom saboru, kad je odlučeno da se od pogana koji prijeđu na kršćanstvo neće tražiti da obdržavaju sav židovski zakon.

Zbog njegovog boravka u Antiohiji tamošnja ga Crkva vidi svojim prvim biskupom i zaštitnikom Antiohijskog patrijarhata. Drevna kršćanska predaja govori o Petrovu boravku u Rimu, gdje je bio prvi biskup carskoga grada. Ondje je oko 64. godine podnio i mučeništvo. Bio je osuđen na smrt razapinjanjem na križu, no budući da se nije smatrao dostojnim smrti jednake Isusovoj, tražio je svoje mučitelje da križ okrenu naopako, što je i učinjeno.

U kršćanskoj ikonografiji sv. Petra se prikazuje s ključevima neba u ruci. Ponekad ga možemo vidjeti kako u ruci drži ribu. Zaštitnik je Crkve i Rima. Pod njegovom su zaštitom također i pape, ribari, pekari, urari, zidari, mesari, graditelji mostova i brodova. Mole mu se i utječu gladni.

Na njegovu grobu izgrađena je najpoznatija crkva kršćanskog zapada, veličanstvena bazilika Svetog Petra.

<https://vjeronaucni-portal.com/>

Narodna predaja

Vrlo čest lik u predaji je sveti Petar. U narodu se može čuti izreka *Koštalo ga k'o svetog Petra kajgana!* (ili *Prisjelo mu k'o svetom Petru kajgana!*). Objašnjenje za tu izreku nalazi se u narodnoj priči. Kada su Isus i sveti Petar hodali zemljom, nakon dugoga hodanja bez hrane i vode naiđu na jednu kuću u kojoj je bila jedna žena. Rekli su joj da dugo hodaju i da su gladni i žedni te ju pitali ima li im što dati. Žena im dadne vode, a za jelo je imala samo nekoliko jaja koja je morala ostaviti mužu kada se umoran i gladan vrati s polja. No, kako su joj se gosti učinili dobri i vidjevši da su iscrpljeni od puta, odluči im napraviti kajganu.

Kada su pojeli, otišli su odmoriti. Isus je legao na krevet, a Petar uz krevet. Kada je čovjek došao kući, čuo što je žena napravila i da sada nema što jesti, pobjesnio je, uzeo štap i ušao u sobu i istukao onoga koji je ležao uz krevet, tj. svetog Petra. Tukao ga je tako da mu se štap slomio pa je otišao vani po novi. Za to vrijeme Isus i Petar zamijene mjesta, da ne tuče samo njega jer je i on jeo kao i sveti Petar - Isus legne uz krevet, a sveti Petar na krevet. Kada se muž vratio, stao je uz krevet i pomisli da neće više tući onoga koji je ležao uz krevet kako ne bi onaj što leži na krevetu prošao nekažnjeno pa ga stane tući. Tako je sveti Petar zbog kajgane dvaput dobio batine.

<https://www.svjetlorijeci.ba/>

Kako je sv. Petar došao u Rim i koja se legenda veže za njega

Kako je Petar došao u Rim?

U Ivanovu evanđelju Isus je navijestio Petru mučeničku smrt. Ona se dogodila u Rimu u vrijeme cara Nerona. Bibličari ovakvu najavu smrti opisuju kao najavu križa i razapinjanja. Iako prema Pismu ne znamo kako se i kada dogodio Petrov odlazak u Rim, iz tekstova crkvenih otaca saznajemo da je djelovao ondje više od 20 godina.

Tako papa Klement Rimski oko 95. godine spominje primjere dobrih i pobožnih ljudi među koje iz svoga vremena spominje Petra 'koji je podnio mnoge nevolje te, pruživši svjedočanstvo, preselio se na zaslužno mjesto slave'. Biskup Dionizije koji je djelovao u Korintu, oko 170. godine piše o Petru i Pavlu koji su iz Korinta otišli u Rim, ondje osnovali Crkvu i mučenički završili život. Iako ostaju još mnoge nejasnoće o tome je li prije mučeništva i kada Petar bio u Rimu, nije upitno da je do kraja života bio apostolski prvak i da su njegovu riječ slušale sve kršćanske zajednice tadašnjeg Rimskog Carstva. Iako je tema Petrova prvenstva opširna, i

različiti su pogledi na nju s obzirom i na različitost kršćanskih crkava, potrebno je naglasiti da je polazište Petrove službe i njezinoga prenošenja to što je on u Rimu bio poglavar Crkve.

Crkvena tradicija biskupsko sjedište apostola Petra nazvala je 'prima sedes', prva stolica, u smislu najviše crkvene razine, a Petra se naziva apostolskim prvakom, 'princeps apostolorum'. No, ni Jeruzalem ni Antiohija nije bilo Petrovo sjedište, već 'drugo mjesto', kako pišu Djela apostolska (12,17). To je Rim u kojem je, nakon razapinjanja, Petar pokopan na Vatikanskom brežuljku. Ondje je u 4. stoljeću car Konstantin podigao baziliku. Bibličar p. Bonaventura Duda, kao i niz drugih autora, ističu da sa sigurnošću možemo reći kako se današnji oltar Bazilike sv. Petra u Vatikanu nalazi nad ostatcima Konstantinove bazilike, a ona je čuvala grob sv. Petra.

Zanimljivosti o sv. Petru

Petar se u Novom zavjetu spominje najviše od svih apostola, 171 put, dok se Isusov ljubljani učenik Ivan spominje 46 puta. Istraživanja pokazuju da ime Petros nije bilo poznato među Židovima Isusovog doba, a do apostola Petra ne spominje se niti u grčkom svijetu. U popisima Dvanaestorice kod Mateja, Marka i Luke, te u Djelima apostolskim Petar je uvijek prvi. Pripisuju mu dvije poslanice u Novom zavjetu. Povijesno najstariji pisani tekst o Petrovoj službi u Crkvi je u 1 Kor 15,3-5 u kojem Pavao kaže da se uskrsli Krist ukazao najprije Petru.

Bio je oženjen, što znamo po ozdravljenju njegove punice (Mt 8,14) koje se dogodilo u njegovoj kući u Kafarnaumu, gradiću uz obalu Genezaretskog jezera. Iz 1 Kor 9,5 saznajemo da ga je supruga pratila u evangelizaciji. Kontekst spominjanja je vjeroispovijest prve Crkve koju Pavao prenosi kao sadržaj svojega propovijedanja. Papa Ivan Pavao II., za vrijeme pohoda Svetoj zemlji, rekao je da je Kafarnaum i Petrova kuća posebno mjesto u kojem se papa, Petrov nasljednik, osjeća kao kod kuće.

Legenda 'Domine, quo vadis?'

Do naših se dana u Crkvi sačuvala pobožna legenda koja kaže da je Petar želio pobjeći iz Rima za vrijeme progona cara Nerona. No, na putu je susreo Isusa Krista koji se uputio u Rim i upitao ga: 'Gospodine, kamo ideš?' A On mu je odgovorio: 'Idem u Rim ponovno biti razapet.' Petar je u ovom odgovoru shvatio da ne smije pobjeći, već svojom mučeničkom smrću dati svjedočanstvo za Isusa i u Rimu.

O ovoj legendi pisao je poljski književnik Henrik Sienkiewicz u djelu 'Quo vadis?' za koji je 1905. godine dobio i Nobelovu nagradu. Roman je ekraniziran i pripada među filmske klasike o prvim kršćanima. I danas u Rimu, na Via Apia prema katakombama, stoji mala crkva posvećena ovoj pobožnoj predaji, i na njoj natpis: 'Quo vadis, Domine? (Gospodine, kamo ideš?)'

<https://laudato.hr/>

Tko je bio sveti Pavao

Pavao je prema predaji rođen između 5. i 10. godine u gradu Tarzu u maloazijskoj pokrajini Ciliciji, a odrastao je u Tarzu i Jeruzalemu (usp. Dj 21).

Odgojen je kao pobožni Židov Farizej u školi rabija Gamalijela I. (usp. Dj 22,3; 26,5; Gal 1,14; Fil 3,5-6). „Ja sam Židov, rođen u Tarzu cilicijskom, ali odrastao u ovom gradu, do nogu Gamalielovih odgojen točno po otačkom Zakonu; bijah revnitelj Božji kao što ste svi vi još danas (Dj 22,3 usp. Rim. 11,1; Fil 3,5).

Bio je rimski građanin. Nakon Kristove smrti i uskrsnuća (godine 30.) bio je žestoki progonitelj crkve (Dj 22, 4-5). Između g. 31. i 34., bio je svjedokom kamenovanja svetog Stjepana Prvomučenika (Dj 7,58; 8,1; 22,4a; 26,9-11; 1 Kor 15,9; Gal 1,13; Fil 3,6).

Godine 33. ili 34. odlazi u Damask okovati i privesti Kristove učenike. Na putu je doživio obraćenje i sam postaje kršćanin (Dj 9,1-19; 22,6-11; 26,12-18; Gal 1,15-16). Kratko ostaje u Damasku (Dj 9,19b); nakon čega je otišao u Arabiju (2 Kor 11,32; Gal 1,17).

Godine 36 ili 37., vratio se u Damask (Gal 1,17; Dj 9,20-22); otkuda je pobjegao

preko gradskih zidinao bi izbjegao uhićenje (Dj 9,23-24; 2 Kor 11,32-33). Iste godine došao je u Jeruzalem gdje se susreo s Petrom i Jakovom (Dj 9,26-30; Gal 1,18). Budući da su ga Židovi iz grčke dijaspore htjeli ubiti pobjegao je u Tarz (Dj 9,28-30; Gal 1,21). Između godine 37. i 44. boravi u Siriji i Maloj Aziji (Ciliciji), Nakon čega s Barnabom odlazi u Antiohiju (Dj 11,25-26). U vrijeme gladi u Judeji, za cara Klaudija, antiohijski kršćani po Barnabi i Savlu poslali su pomoć zajednici u Judeji (Dj 11,27-30; Gal 2,1-10).

Godine 46.-47. prvo misijsko putovanje. Putovanje je počelo i završilo u Antiohiji, današnja Antakya u Turskoj, gdje su Pavao i Barnaba djelovali kao proroci i učitelji zajedno s Lucijem Cirencom, Manahenom i Šimunom, zvanim Niger. U ime Duha Svetoga, zajednica ih je poslala na misijsko putovanje. Putovali su brodom i pješice preko Cipra i kroz maloazijske pokrajine Pamfiliju, Pizidiju i Galaciju. (Dj 13,4- 14,26). Ostao je neko vrijeme u Antiohiji gdje je napisao Poslasticu Galaćanima (Dj 14,28; Gal 2,11- 14).

Godine 48. ili 49. opet je u Jeruzalemu i sudjeluje na Apostolskom saboru gdje se raspravljalo o pitanju potrebe obrezanja kršćana koji su došli iz poganstva. Nakon povratka u Antiohiju (Dj 15,30-33), na početku Drugog misijskog putovanja,

Giuseppe Franchi, **Sveti Pavao**, <https://www.independent.co.uk/>

Pavao i Barnaba se razilaze zbog spora oko Ivana Marka (Dj 15,36-41).

Iz Antiohije nakon razilaženja s Barnabom Pavao polazi na drugo misijsko putovanje (godine 49.-52.). Sa sobom je poveo Silu. Početak i kraj putovanja je u Jeruzalemu. Put ih je vodio kroz maloazijske gradove koje je Pavao posjetio na prvom putovanju, dalje u Makedoniju (Filipi, 1. Sol 2,2); Solun, 1. Sol. 2,2; Fil. 4,15- 16; i Bereja, Dj 17,10- 15), a zatim u Ahaju (Atenu, 1 Sol 3,1 i Korint, 2 Kor 11,7 -9). U Korint je došao 50. godine i tamo proveo oko godinu i pol. Tu su ga mjesni Židovi optužili i doveli na sud Galionu prokonzulu Ahaje (Dj 18,12- 17). U Korintu je napisao Prvu i Drugu poslanicu Solunjanima.

Treće misijsko putovanje trajalo je od 52. do 56. godine. Polazište je Antiohija, a svršetak putovanja je u Jeruzalemu. Iz Antiohije putuje kroz Galaciju i Frigiju (Dj 18,23), dolazi u Efez (Dj 19,1; 1 Kor 16,8); gdje ostaje gotovo tri godine (Dj 20,31) i piše Prvu poslanicu Korinćanima; posjećuje Korint 2 Kor 2,1), zatim se

vraća u Efez. Godine 54/55. odlazi u Makedoniju gdje je susreo Tita (Dj 20,1; 2 Kor 2,12- 13) i piše Drugu poslanicu Korinćanima. Prezimio je Korintu (Dj 20,2-3; 2 Kor. 9,4), gdje je napisao Poslanicu Rimljanima, te se godine 56 vraća u Jeruzalem gdje uhićen (Dj 21,27- 36).

Iz Jeruzalema je kao uhićenik prebačen u Cezareju, gdje je ostao dvije godine. Na suđenju pred Festom u Jeruzalemu, kao rimski građanin pozvao se na cara, te ga Fest upućuje u Rim (Dj 25, 1-12). U Rim je došao 60. godine gdje je u kućnom pritvoru čekao suđenje. U to vrijeme nastale su poslanice Efežanima, Filipljanima, Kološanima, Filemonu. Nakon puštanja iz kućnog pritvora iz Makedonije je napisao Prvu poslanicu Timoteju, iz Nikopolisa Poslanicu Titu, a iz Rima drugu poslanicu Timoteju.

Pogubljen je u vrijeme cara Nerona, vjerojatno 67. godine.

Pavlove nevolje

Pavao

Rođen u židovskoj obitelji u Tarzu, glavnom gradu rimske provincije Cilicije u današnjoj Turskoj.

Obitelj je Benjaminovog plemena. Dobio je ime po najslavnijem članu svoga plemena, prvom izraelskom kralju Šaulu,

Kao rimski građanin, dječak je imao tri imena, po jednom od njih je postao poznat kao Pavao.

Tarz je bio grad tkalaca i proizvođača šatora. Sam Pavao uzdržavao se izrađujući šatore. Uz to, Tarz je bio i kulturno jak grad, što je Pavlu omogućilo dobru izobrazbu i školovanje.

Njegova obitelj vjerojatno je bila imućna, te ga je poslati u Jeruzalem na školovanje. Posjedovala je, također, rimsku „domovnicu“. Biti rimski građanin značilo je imati pravo na pravično suđenje i biti izuzet od nekih kazni kao što su bičevanje i razapinjanje na križ

Ne zna se je li bio oženjen. U Prvoj poslanici Korinćanima piše: „Neoženjenima pak i udovicama velim: dobro im je ako ostanu kao i ja.“ (1Kor 7,8) što navodi na misao da je bio samac. U istoj poslanici također piše: „Zar nemamo prava ženu vjernicu voditi sa sobom kao i drugi apostoli i braća Gospodnja i Kefa?“ (1Kor 9,5), tako da tu ostaje mjesta za raspravu.

Apostol pavao često je bio u različitim pogiblima. Sam o sebi napisao je u Drugoj poslanici Korinćanima sljedeći tekst:

U naporima - preobilno; u tamnicama - preobilno; u batinama - prekomjerno; u smrtnim pogiblima - često. Od Židova primio sam pet puta po četrdeset manje jednu. Triput sam bio šiban, jednom kamenovan, triput doživio brodolom, jednu noć i dan proveo sam u bezdanu. Česta putovanja, pogibli od rijeka, pogibli od razbojnika, pogibli od sunarodnjaka, pogibli od pogana, pogibli u gradu, pogibli u pustinji, pogibli na moru, pogibli od lažne braće; u trudu i naporu, često u nespavanju, u gladu i žeđi, često u postovima, u studeni i golotinji! Osim toga, uz drugo, salijetanje svakodnevno, briga za sve crkve. Tko je slab, a ja da ne budem slab? Tko se sablažnjuje, a ja da ne izgaram? Treba li se hvaliti, svojom ću se slabošću hvaliti. Bog i Otac Gospodina Isusa, blagoslovljen u vijeke, zna da ne lažem. U Damasku namjesnik kralja Arete čuvaše grad damaščanski hoteći me uhvatiti. Ali kroz prozor spustiše me u košari preko zida te umakoh njegovim rukama.

(2Kor 11, 24-32)

U Djelima apostolskim opisivane su te pogibli, u nastavku teksta donosimo neke od tih opisa.

Jeruzalem:

Tada ga Barnaba uze i povede k apostolima te im pripovjedi kako je Savao na putu vidio Gospodina koji mu je govorio i kako je u Damasku smjelo propovijedao u ime Isusovo. Od tada se s njima slobodno kretao po Jeruzalemu i smjelo propovijedao u ime Gospodnje. Govorio je i raspravljao sa Židovima grčkog jezika pa i oni snovahu pogubiti ga. Saznala to braća pa ga odvedoše u Cezareju i uputiše u Tarz.

(Dj 9,27-29)

Antiohija pizidijska

Pogani koji su slušali radovali su se i slavili riječ Gospodnju te povjerovali su oni koji bijahu određeni za život vječni. Riječ se pak Gospodnja pronese po svojoj pokrajini. Ali Židovi potakoše ugledne bogobojazne žene i prvake gradske te zametnuše progon protiv Pavla i Barnabe pa ih izbaciše iz svoga kraja.

(Dj 13, 48-50)

Ikonij

Mnoštvo se gradsko podvoji: jedni bijahu za Židove, drugi za apostole. Pogani i Židovi sa svojim glavarima navališe da zlostave i kamenuju apostole. Kada to opaziše, prebjegoše oni u likaonske gradove Listru i Derbu i okolicu.

(Dj 14, 4-6)

Listra

Uto iz Antiohije i Ikonija nadođu neki Židovi, pridobiju svjetinu te kamenuju Pavla i odvuku ga izvan grada misleći da je mrtav. Kad ga pak okružiše učenici, usta on i uđe u grad. Sutradan ode s Barnabom u Derbu.

(Dj 14,19-20)

Filipi

Jednom nas na putu u bogomolju sretne neka ropkinja koja je imala duha vračarskoga i gatajući donosila veliku dobit svojim gospodarima. Pošla je za Pavlom i za nama te vikala: „Ovi su ljudi sluge Boga Svevišnjega; navješćuju vam put spasenja.“ To je činila mnogo dana. Pavlu to napokon dodija pa se okrenu i reče duhu: „Zapovijedam ti u ime Isusa Krista: iziđi iz nje!“ I iziđe toga časa.

Kad njezini gospodari vidješe da im nesta nade u dobit, pograbiše Pavla i Silu te ih odvukoše na trg pred glavare. Privedoše ih pretorima i rekoše: „Ovi ljudi uznemiruju naš grad. Židovi su te šire običaje kojih mi Rimljani ne smijemo ni prihvatiti ni držati.“ Nato svjetina nahrupi na njih, a pretori trgoše s njih odijelo i zapovjediše da se išibaju. Pošto ih izudaraše, bace ih u tamnicu i zapovjede tamničaru da ih pomno čuva. Primivši takvu zapovijed, uze ih on i baci u nutarnju tamnicu, a noge im stavi u klade.

(Dj 16,16-24)

Korint

Ali dok je Galion bio prokonzul Ahaje, navališe Židovi jednodušno na Pavla, dovukoše ga u sudnicu i rekoše: „Ovaj potiče ljude da protiv zakona štiju Boga.“ Pavao samo što nije zaustio kadli Galion reče Židovima: „Da je posrijedi zločin kakav ili nedjelo opako, saslušao bih vas, Židovi, kako je pravo; je li pak raspra o riječi i imenima i o nekom vašem zakonu, proviđajte sami; u tome ja ne želim biti sudac.“ I otpremi ih iz sudnice.

Dj 18,12-16

Jeruzalem

Kad se upravo navršavalo tih sedam dana, neki ga Židovi iz Azije opaze u Hramu, uzbune sav narod pa podignu na nj ruke vičući: „Izraelci, u pomoć! Evo čovjeka koji sve posvuda poučava protiv naroda, Zakona i ovoga mjesta pa je još i Grke uveo u Hram i oskvrnuo ovo sveto mjesto.“ Jer prije su s njime u gradu vidjeli Trofima Efežanina i mislili da je Pavao njega uveo u Hram.

Sav se grad uskomeša, nastaje strka naroda. Pograbe Pavla i odvuku ga izvan Hrama pa odmah pozatvaraju vrata. Dok su mu o glavi radili, dođe do tisućnika čete glas da je sav Jeruzalem uzavreo. On odmah uze vojnike i satnike pa otrča dolje k njima. Oni pak kako ugledaše tisućnika i vojnike, prestadoše udarati Pavla. Onda se tisućnik približi, uhvati ga, zapovjedi da ga

okuju dvojim verigama pa stade ispitivati tko je i što je učinio. Iz svjetine su jedni izvikivali ovo, drugi ono. Kako zbog graje nije mogao saznati ništa pouzdano, zapovjedi da se odvede u vojarnu.

Kad se Pavao pojavi na stubama, morali su ga vojnici nositi zbog silovitosti svjetine. Jer mnoštvo je naroda išlo za njima i vikalo: „Smakni ga!“

(Dj 21,27-36)

Jeruzalem

Slušali su ga sve do te riječi, a tada podigoše glas: „Ukloni takva sa zemlje! Nije pravo da živi!“ Kako oni stadoše bučiti, odbacivati haljine i vitlati prašinu u zrak, zapovjedi tisućnik da Pavla uvedu u vojarnu pa odredi da ga bičevima ispituju kako bi doznao zašto tako viču protiv njega. Kad ga remenjem rastegoše, reče on nazočnom satniku: „Rimskoga građanina, i još neosuđena, smijete bičevati?“

(Dj 22,22-23)

Jeruzalem

Kad osvanu dan, skovaše Židovi urotu i zakleše se da neće ni jesti ni piti dok ne ubiju Pavla. Bilo je više od četrdeset onih koji su skovali tu zavjeru. Oni odu k velikim svećenicima i starješinama pa reknu: „Zakletvom se zaklesmo ništa ne okusiti dok ne ubijemo Pavla. 15 Stoga vi sada zajedno s Vijećem predajte tisućniku neka

vam ga dovede kao da kanite točnije razaznati njegov slučaj. A mi smo spremni pogubiti ga prije negoli se i približi.“

Ali sin Pavlove sestre doču za zavjeru, približi se i uđe u vojarnu dojaviti Pavlu. Pavao pak pozove jednog satnika i reče mu: „Ovog mladića odvedi k tisućniku: ima mu nešto dojaviti.“ On ga uze, odvede k tisućniku i reče mu: „Uznik me Pavao pozva i zaiska da ovog mladića privedem k tebi; ima ti nešto reći.“ Tisućnik ga prihvati za ruku, povede nasamo pa ga upita: „Što mi imaš dojaviti?“ „Židovi su se“, reče on, „dogovorili da te zamole da im sutra Pavla dovedeš u Vijeće kao da se kane točnije raspitati o njemu. Ne vjeruj im! U zasjedi ga čeka više od četrdeset onih koji se zakleše da neće jesti ni piti dok ga ne smaknu. Već su spremni, samo čekaju tvoju privolu.“ Tisućnik onda otpusti mladića i zapovjedi mu: „Nikomu ne kazuj da si mi to dojavio.“

(Dj 23,12-22)

Kako je izgledao Pavao

Nigdje u Novom zavjetu nema opisa Pavlova izgleda. Pavao o sebi piše samo:

„I da se zbog uzvišenosti objavâ ne bih uzoholio, dan mi je trn u tijelu, anđeo Sotonin, da me udara da se ne uzoholim.“ (2Kor 12,7)

Na drugome mjestu piše:

„Ubuduće neka mi nitko ne dodijava jer ja na svom tijelu nosim biljege Isusove!“ (Gal 6, 17)

Jedini opis Pavlovog izgleda nalazimo u ranokršćanskom apokrivu Djela Pavlova (Acta Pauli). Taj spis nastao je polovicom drugog stoljeća u Maloj Aziji. Autor mu je prezbiter, veliki poštovatelj apostola Pavla. Sam autor je skinut s položaja jer je pozivajući se na Pavlov ugled zagovarao pravo žena na propovijedanje i krštavanje.

To djelo prvi spominje Tertulijan u djelu „De Baptizmo“, a njime se često koristio i Origen.

Prema Djelima Pavlovim Pavao je bio:

“Čovjek srednje visine, proćelav, krivih nogu, široko razmaknutih koljena. Imao je velike oči, spojene obrve i odugačak nos.”

Pavlovi kilometri

U Pavlovo vrijeme Mediteran je bio središte svijeta. „Pax romana“ razdoblje bez ratova koje počinje s cezarom Augustom (27. pr. Kr.-14. po. Kr.), kao i veliki i razvijeni sustav cesta omogućuju neometana putovanja.

Rimske ceste su bile vrhunac cestogradnje u to doba. Do početka četvrtog stoljeća Rimljani su razvili mrežu od skoro 90 000 kilometara cesta. Ceste su bile popločane kamenom, a široke tri do četiri metra. Ceste su imale poprečni pad od središta ceste prema rubovima kako bi oborinske vode mogle istjecati sa svih strana, a u istu svrhu mnoge su imale odvođe i odvodne kanale. Staza nabijena šljunkom za pješake obično se kretala duž svake strane ceste, u širini od 1 do 3 m. Odvajajući stazu od ceste, rubnjak se izvodio od pravilnih uspravnih ploča. Na svakih 3 do 5 metara nalazio se viši blok postavljen u rubnjak. Blok bi omogućavao ljudima da se zaustave, uzjašu konje i utovare životinje. (vidi: <https://www.geotech.hr>) Omogućavale su pristup svim glavnim središtima bez velikog straha od razbojnika,

Stanje na moru bilo je slično. Na moru su bile redovite ophodnje carskih ratnih galija koje su sprječavale gusarenja i pljačke, te se i brodski promet odvijao relativno mirno. To potvrđuje i filozof Epiktet (umro oko 135. godine): *“Nema ni ratova ni bitaka, ni velikih pljački ni gusarstva, te možemo putovati u svako doba i ploviti od istoka prema zapadu.”*

Rimski imperij bio je jedna država, tako da se bez prelaska granica moglo putovati s bliskog istoka do Britanije na sjeveru i Španjolske na zapadu.

Na pitanje koliki put je prešao sveti Pavao, bibličari uglavnom odgovaraju da je prešao preko petnaest tisuća kilometara.

Neki poput, njemačkog evangeličkog teologa Eckharda J. Schnabela, pokušali su detaljnije izračunati „Pavlove kilometre“.

Pa pogledajmo tablicu!

Odredište	Kopnenim putem (25 km/dan)	Po moru (100 km/dan)	Ukupno putovanje
Arabija	300 km (12 dana)		300 km (12 dana)
Sirija/Cilikija	1800 km (70 dana)		1800 km (70 dana)
Jeruzalem (44. god.)	1080 km (45 dana)		1080 km (45 dana)
Galacija	1440 km (60 dana)	980 km (10 dana)	2420 (70 dana)
Jeruzalem (48. god.)	1080 km (45 dana)		1080 km (45 dana)
Makedonija/Ahaja	3.110 km (125 dana)	2.060 km (20 dana)	5.170 km (145 dana)
Azija	2.900 km (115 dana)	3.210 km (35 dana)	6.110 km (150 dana)
Španjolska	1.000 km (40 dana)	1.800 km (15 dana)	2.800 km (55 dana)
Kreta	120 km (5 dana)	1300 km (14 dana)	1.420 km (19 dana)
Posljednja putovanja	900 km (35 dana)	1700 km (17 dana)	2.570 km (52dana)
Ukupno (približno)	14.000 km kopnom	11.000 km morem	25.000 km u 663 dana

Tablica preuzeta s <https://onleadingwell.com/>

Gdje je apostol Pavao doživio brodolom, na Malti ili Mljetu

U povodu 2000. obljetnice rođenja svetoga Pavla, u njegovoj godini, a to je bilo 2008., ponovno je nakon skoro tri stoljeća objavljeno kapitalno djelo "Sveti Pavao apostol brodolomac" koje 1730. objavio je Ignjat Đurđević, najprije isusovac, potom benediktinac, neko vrijeme opat benediktinskoga samostana na Mljetu, hrvatski pjesnik i povjesničar.

Sveti Pavao, najveći misionar u povijesti, zaslužan je za izlazak kršćanske vjere iz njezina židovsko-palestinskoga matičnog tla te širenje cijelim svijetom. U Pavlovo doba središte svijeta bijaše Mediteran - susretište Azije, Afrike i Europe, gdje je svetost Jeruzalema, judejsko-kršćanska, ulazila u grčko-rimski kulturni ambijent.

Dio Sredozemlja, njegov zaljev, jest Jadransko more, Jadran. Ovo more spominje i sveti Luka u 27. poglavlju "Djela apostolskih" (Dj 27,27): "Bijaše već četrnaesta noć što smo bili tamo-amogonjani po Jadranu kad oko ponoći naslutiše mornari da im se primiče neka zemlja." Tako čitamo u hrvatskom izdanju Novoga zavjeta, u prijevodu Bonaventure Dude i Marijana Jerka Fućaka. A unutar "

Zagrebačke Biblije" iz 1968., u okrilju koje prijevod novozavjetnih tekstova potpisuje Ljudevit Rupčić, grčko izvorno "Αἰρία" pojavljuje se u blago prilagođenome hrvatskom obliku "Adrija". Zatim u 28. poglavlju "Djela apostolskih" čitamo: "Jednom spašeni doznasmo da se otok zove Malta. Urođenici nam iskazivahu nesvakidašnje čovjekoljublje" (Dj 28,1). U bilješci uz Ekumenski prijevod Biblije (Pariz 1972.), a nalazimo je u spomenutom Novom zavjetu prevoditeljâ Dude i Fućaka, kao objašnjenje uz riječ "urođenici" piše: "Dosl. 'barbari'. Grci su barbarima nazivali one koji nisu govorili njihovim jezikom (usp. Rim 1,14). Na Malti su starosjedioci govorili jednim punskim narječjem."

Nadalje u "Djelima apostolskim" čitamo: "Pavao nakupi naramak granja i baci na krijes kadli zbog vrućine izađe zmija i pripije mu se za ruku" (Dj 28,3q). Pavao, piše sveti Luka, "otrese životinju u vatru i ne bi mu ništa; a oni očekivahu da će oteći i umah se srušiti mrtav" (Dj 28.5-6). Tu ne bismo smjeli zaobići jednu problematičnu okolnost - na Malti, zbog sumporastoga tla, ne obitavaju zmije otrovnice. A na jadranskom otoku Mljetu bile su otrovnice odvajkada pošast i pogibelj; zbog toga je Mljet godine 1909. naseljen mungosima, malim zvijerima koje ih tamane.

Domenico Morelli, *Obraćenje svetog Pavla*, <https://www.ncregister.com/>

Je li opravdano pomisliti da bi otok koji se u grčkom izvorniku spominje kao "Μελίτη" mogao biti Mljet, a tamošnji dobrohotni "barbari", pripadnici nekoga od ilirskih plemena (s obzirom na to da se Hrvati u 1. stoljeću, prema gotovo općeprihvaćenom mišljenju povjesničara, još ne doseliše na Jadran). U "Grčko-hrvatskom rječniku za škole" autora Stjepana Senca (Zagreb 1910., reprint u Zagrebu 1991.), nahodimo objašnjenje: "Melita (gr. Μελίτη) = 1. kotar u gradu Ateni, 2. otok Malta, 3. današnji otok Mljet na dalmat. obali." Dakle, "Melita" je topografski pojam koji označuje otok Maltu i otok Mljet.

Da se sveti Pavao nakon brodoloma iskrcao na Mljet, dio je stare dubrovačke predaje. Sveti Vlaho, čiji se blagdan ovih dana slavi, zaštitnik je Dubrovnika od 10. stoljeća, a brojni zapisi govore kako prije njega zaštitnik Grada bijaše upravo sveti Pavao. Zanimljivo je spomenuti da su na dubrovačkom području uobičajena muška i ženska imena Pave; znatno su češća nego u drugim dijelovima Hrvatske. Zajedništvo prijašnjega zaštitnika Dubrovnika i njegova nasljednika vidljivo je i na triptihu Nikole

Božidarevića, hrvatskoga renesansnog slikara iz 15. i 16. stoljeća, gdje su sveti Vlaho (s maketom Grada u naručju) i sveti Pavao prikazani jedan uz drugoga. Nadalje, talijanski dominikanac Serafino Razzi, u drugoj polovici 16. stoljeća privremeni upravitelj Dubrovačke nadbiskupije, u svojem djelu "Povijest Dubrovnika" kaže da mnogi ozbiljni autori smatraju kako se nakon brodoloma sveti Pavao iskrcao na otok Mljet, a ne na Maltu. O mljetskom brodolomu svetoga Pavla pisahu u 17. stoljeću i dva znamenita hrvatska pjesnika: Dubrovčanin Junije Palmotić i Splitsanin Jerolim Kavanjin.

Može se čuti i pročitati da je taj jadranski brodolom svetoga Pavla priznavala i službena Crkva sve do 1529. godine, kada su ivanovci ili hospitalci, kasnije će postati Malteški red, stigli s Rodosa na Maltu i nametnuli mišljenje da je Pavlov brodolom povezan s Maltom.

U povodu 2000. obljetnice rođenja svetoga Pavla, u njegovoj godini, a to je bilo 2008., ponovno je nakon skoro tri stoljeća objavljeno kapitalno djelo "Sveti Pavao apostol brodolomac" koje 1730. objavio je Ignjat Đurđević, najprije

<https://np-mljet.hr/>

isusovac, potom benediktinac, neko vrijeme opat benediktinskoga samostana na Mljetu, hrvatski pjesnik i povjesničar. Djelo je Đurđević napisao visoko uglađenim latinskim jezikom, a na hrvatskom je dostupno u izvrsnom prijevodu latinista dr. sc. Joze Marevića. Prijevod je popraćen opsežnom uvodnom studijom dr. sc. don Miha Demovića naslovljenom "Ignjat Đurđević i dubrovačka tradicija o svetopavlovskom brodolomu u vodama hrvatskog otoka Mljeta"; na hrvatskom i engleskom jeziku. Gorljivim nastojanjima don Miha Demovića, glazbenoga povjesničara i muzikologa, održan je 2008. godine ambiciozan interdisciplinarni znanstveni skup pod nazivom "Ignjat Đurđević i svetopavlovski brodolom u vodama otoka Mljeta". Svestranim obuhvatom smjeralo se razmotriti pitanje mjesta gdje je sveti Pavao doživio brodolom. Opsežan i sadržajan zbornik radova s te konferencije objelodanjen je u Dubrovniku već sljedeće, 2009. godine.

Ovdje valja spomenuti i dr. sc. Antuna Ničetića, kapetana duge plovidbe i profesora u miru Veleučilišta u Dubrovniku, koji je nebrojeno puta plovio istim morima

kao nekoć sveti Pavao. Kapetan Ničetić utemeljeno objašnjava, među inim stručnjacima, pomorskim kapetanima i meteorolozima, da se vjetar koji je u grčkom izvornom tekstu svetoga Luke spomenut kao "euroklídon" odnosi na jugoistočnjak, koji puše od jugoistoka prema sjeverozapadu, a to odgovara vjetru šilok, takvom da je mogao odnijeti Pavlov brod s Krete prema Mljetu, a nikako prema Malti.

Valja naposljetku reći da je s obzirom na Pavlovo misionarsko djelovanje i zasluge za širenje kršćanstva posve nevažno je li spas nakon brodoloma našao na otoku Malti ili otoku Mljetu.

No ipak, Biblija je uz ostalo povijesna knjiga. Stoga ne smije biti zatvorena istini povijesne faktografije. Istina se po svojem metafizičkom i logičkom ustrojstvu suprotstavlja svemu što bi je htjelo iskriviti i zatomiti. U tome nije iznimka ni brodolom svetoga Pavla kod otoka nekoć zvanog "Melita".

Marito Mihovil Letica,
<https://www.vaticannews.va/>

Mali vjeronaučni leksikon

Liturgijski kongres

Liturgijski kongres, u katolicizmu, sastanak liturgičara i drugih vjernika radi proučavanja određenih tema iz liturgije. Ima i manifestativno obilježje. U Hrvatskoj su održana četiri takva kongresa: u Hvaru (1936), u Splitu (1938), u Đakovu (1939) i u Zagrebu (1940).

Liturgijski pás

Liturgijski pás, latinski, *cingulum*: *pojas*, *pasac*, u katolicizmu, dio liturgijskog ruha kojim se oko struka steže alba (misna košulja). Simbolično označuje čistoću, umjerenost i samoodricanje.

Liturgijski predmeti

Liturgijski predmeti, predmeti koji se upotrebljavaju u kršćanskoj liturgiji. Za slavljenje euharistije potreban je kalež, posuda za kruh (plitica), vrčići za vodu i vino (gostarice). Euharistijski kruh čuva se u posebnoj posudi (ciboriju) ili, u novije doba, u čestičnjaku (piksida), a za klanjanje izlaže se u pokaznici. Za čuvanje hostija u tabernakulu služi kustodija. Liturgijskim predmetima pripada i oltarni križ, svijećnjaci i oltarnici te liturgijsko ruho. Iz poštovanja liturgijski predmeti izrađuju se samo od plemenitih materijala, umjetnički oblikuju i bogato urešuju.

Liturgijsko ruho

Liturgijsko ruho, u katolicizmu, ruho koje se odijeva za liturgijskih obreda - vlastito pojedinim svetim redovima. Na redovitu odjeću đakon stavlja amikt, albu, štolu (preko lijevog ramena), liturgijski pas, manipul i dalmatiku. Svećenik ima za euharistijskog slavlja gotovo isto ruho kao i đakon, samo što štolu prebacuje preko obaju ramena, a umjesto dalmatike nosi misnicu (kazulu). Biskup i ostali pripadnici hijerarhije nose roketu ispod albe, liturgijske sandale i čarape, pontifikalne rukavice s prstenom, križ na prsima (pektoral) i mitru, a u ruci drže pastirski štap (pastoral).

NAŠI POKOJNI

TOMISLAV ROM,

PU sisačko - moslavačka, Glina, 26. lipnja 1991.

TOMISLAV MARINIĆ,

PU ličko - senjska, Zagreb, 28. lipnja 1993.

MATE ŠIJIĆ,

PU bjelovarsko - bilogorska, Prokljivani, 29. lipnja 1994.

PERO CRNKOVIĆ,

PU brodsko - posavska, Visoka Greda, 1. srpnja 1991.

IVAN PIŠONIĆ,

PU brodsko - posavska, Nova Gradiška, 1. srpnja 1991.

JOSIP REIHL - KIR,

PU osječko - baranjska, Tenja, 1. srpnja 1991

POČIVALI U MIRU